36271

נאכריכט

פאן דיזעם מאסף פרסיינט מלוא פירטעל יאהר (תקופה) מין מחברת (העפט) / וועלכם מבוועקסעלנ זיבען במגען (דיא דייטסע זונאבע איט גרעבנעט) עגטהעלט • פיר מחברות אמבען מיינען כרך (במגד) מוים • יעדעם כרך ווירד דער הויפט־טיטעל / דאם מינהאלטם־ פערצייכנים דעם גאנצען במגדעם / מוד שמות החתומים בייא בעאיבעט • דער פרייז דעם גאנצען יאהרגאנגם מיוט / פיר דיא מבאנענטען / דרייא טהאלער פרייסים קורמנט / וואבען מיינע העפטע איט 12 גרמטען בייא מבזיפרונג דעם ערטען / מוד דיא מנדרע העפטע בייא דער דעם דריטטען העפטם בעזאהלט ווירד • דיא מבאנענטען ערהאלטען מיהרע עקסעמפלארע מוך פיינעם פאסט־ פאקיר פארטע־פרייא נאך מונטען בעגאנטען טעדרטען זו בסיקט • עם ווערדען מוך מיינעינע העפטע / אבר מוך דרוקפאקיר פער־ קויפט • יעדאך אבען דיא חתואים / דענען עטוא מין עקסעמפלאר מבהענדען קאמאן זוללטע / הירין מיינע אוסנאאט • ליטטערארישע בייטרעגע / זו וואהל מין העברעאישער אום מין דייטשער מוד מנדערן טפראבען ווערדן מוגס וויללקאמאן זיין / מוד זוללן נאך ווערטה האנדירט ווערדן • זיא אויסטען זיך אבר / דעם לוגק מוגערם בלאטטעם • "גנאדם / מוך פאלגענדע בעגענטעגדע בטרענקען: 1) בעללעטרינן / אטראקטיוען מוד לויטערן מינהאלטם / 2) וויסטע" טאפטליכע מויפעטלע / 3) ערקלערונגען דער כקני קדם / נעבסט בעאערקונג מיבר דיא העברעאישע טפראכע / 4) גטיכטע מוגערער פאטיען / מוד מיהרער גראסען אענגער / 5) רעלענאיגען / מנקינדיגונגען נייער ספריס מ. ד. ג. • טעדרייזאבען מבער / מללעם וואס ווידער דיא רעלי־ יאן מיוט / אדער וואס איט דער פאליטיק דער לייט אין אינדעאטער בערייהרונג קאמאט / ווערדן מונבענוטלט בלייבען • דיזע בייאטרעגע / זא ווי דיא בריפע דער זיך אנדערען קאמאיטיאנערע איטען פאסטפרייא מיינגטיקט ווערדן •

אמן מבאנירט אין אפסטערדאם בייא הערן היימאן זאמטערסהויזען / אין ברעסלוי בייא ה' דוד בענג / אין קאספעל בייא הערן קאנטס" טאריאל־ראטה היינעטאן / אין פראג בייא ה' אפרים וועהלי / אין קעניגסבערג אין פרייסן בייא ה' זאלאמאן בערנהארדט / אין האמבורג בייא ה' מ. יאפפע / אין פאזען בייא ה' דוד קארא / אין פ"פ אם מיין בייא ה' גייזענהיימער / אין בערלין אין הערן יאקאבים בילער מוד קונסטהאנדלונג / מוד בייא דעם רעדאקטעהר

שלום הכהן •

המאסף

לשנת הת"קס"ט

תקופה שניה

אַיֶּלֶת אֲהָבִים וְיַעֲלַת חֵן
דַּדֶּיהָ יְרַוְּךָ בְכָל עֵת
בְּאַהֲבָתָהּ תִּשְׁגֶּה תָמִיד ׃

(משלי ה׳ / י״ט)

ה מ א ס ף

חודש טבת ה׳תקס׳ט

א

שירים

—

ה ס ת י ו

נִצָּבוּ כַּנֵּד נוֹזָלִים קָפְאוּ מֵי פֶלֶג
כְּפוֹר יְכַסֶּם עָלֵימוֹ יִתְעַלֵּם שֶׁלֶג
בּוֹקֵק כָּל עֵץ כִּפְתָם לֹא רַעֲנָנָה
אֵין עֵנָב בַּגֶּפֶן וְעָלֶה בַּיָּת
פְּנֵי שָׂדֶה כִּסּוּ חֲרוּלִים שָׁמִיר וְשָׁיִת
צִפּוֹר בַּיַּעַר לֹא תַשְׁמִיעַ רִנָּנָה

אָמְלַל כָּל יֶרֶק אֵין מִרְעֶה לָעֵדֶר
רוּחַ צָפוֹן תְּסוֹעֵר וְסוּפָה מְחֻדָּר
כָּל הוֹלְכֵי נְתִיבוֹת מִקּוֹר יִשְׁתּוֹחָחוּ
יִרְעַב הַזְּאֵב וְחַיָּה בְּמוֹ אָרֵב
שָׁוְא יְבַקְּשׁוּ מֶרֶף מִבֹּקֶר עַד עָרֵב
וְעַל רֹאשׁ הָאָמִיר הָעוֹרְבִים נֶאֱנָחוּ ׃

אַךְ הַנְּמָלָה לָבֶטַח מִתְגּוֹרָרָה
מִלַּחְמָה תִּשְׂבַּע בַּקַּיִץ אָגְרָה
בְּנֶקִיקָהּ תִּמְצָא מַחֲסֶה וּמָנוֹחַ
אַשְׁרֵי כָּל רוֹאֵי דְרָכֶיהָ וְיֶחְכָּמוּ
חֲרוּצִים בָּעֲבוֹדָה בְּקָצִיר לֹא נִרְדָּמוּ
מֵרֵם בּוֹא יְמֵי הָרָעָה וְרִפְיוֹן כֹּחַ ׃

עוֹבֵד אַדְמָתוֹ יִשְׂבַּע מִיְּבוּלֶיהָ
יִשְׁלָו בַּחוֹרֶף יֹאכַל מִקְּצִירֶיהָ
יֵשֵׁב בָּיְתָה יִדְרוֹשׁ בְּפִשְׁתִּים וָצֶמֶר
בְּעַד הַחַלּוֹן נִשְׁקַף שַׁאֲנָן וּבָטוּחַ
לֹא יִירָא מִקֶּרַח יִשְׂחַק לָרוּחַ
יוֹדֶה לֵאלֹהָיו בִּתְהִלָּה וָזֶמֶר ׃

בָּךְ אֵל רַחוּם כָּל בְּרוּאֶיךָ יֶחֱסָיוּן
לְחַסְדֶּךָ יְצַפּוּ לְרַחֲמֶיךָ יִבְעָיוּן
לְנָצוֹר הַזֶּרַע טָמוּן בְּחֵיק הָאָרֶץ
כַּל יִרְקַב מִמָּטָר כַּל יִשְׁטְפוּ זָרֶם
גּוֹנֵן עַל עֲצֵי שָׂדֶה עַל גַּפְנֵי כָרֶם
קוֹר וָסַעַר לֹא יְפָרְצוּ בָּם פָּרֶץ ׃

גֹּרֶן וְיֶקֶב נְצוֹר וּבָתֵּי נִכְחֲנוּ
מֵרָקָב וְחָמָס שְׁמוֹר כָּל תְּבוּאָתֵנוּ
מִכַּף שׁוֹדֵד וְעָוֵל לֹא יֵאָסֵפוּ
צוּ שָׁלוֹם לַתֵּבֵל הַשְׁקֵט כָּל סַעַר
כַּתֵּת חֶרֶב לוֹחֵם מֵעֲבוֹר בַּשַּׁעַר
מָגֵן וְנֶשֶׁק לְאֹתָם יֶחֱלֵפוּ ׃

שלום הכהן ׃

ב

ענייני חכמות וידיעות

ראשית למודים

חלק שני

פרק שני

מהתנועה בכלל

§ 16

בל הנמצאים הנמצאים ינערך היותם בחיוב מקום מיוחד, וזה נקרא אצל בעלי הגיון גדר האנה (וזה), כי נוכל לשאול על כל גשם אשר ממנו נדבר, אנה הוא? ומקום אשר בו הגשם יקרא מצבו מוחלט (זיין אבזאלוטער אָרט Locus absolutus), וכל זמן שלא ישנה מצבו נאמר על שמירת מצבו שהיא מנוחה מוחלטת (אבזאלוטע רוהע quies absoluta), ובעת שישנה מצבו נאמר על השתנות הזאת שהיא תנועה מוחלטת (אבזאלוטע בעוועגונג Motus absol.).

§ 17

אם כל הגופים אשר אנחנו רואים בעת אחת, יתנועעו בזמן ובמירוץ אחת, לא נוכל לרגוש בשום תנועה ולא נוכל לדעת אם התנועעו או לא. כי התנועה תקוטר ע"י השתנות המצב, והשתנות הזאת לא נוכל להשיג כ"א ע"י השתנות מרחקו לעומת מצב גוף אחר, כפי מה שהתקרב אליו או התרחק ממנו, ואם כן כאשר יתנועעו כל הגופים בזמן

ובמירוץ

ובמירוץ אחת לפ שכאנו מרחקים זה לעומת זה / ואין נדע שים כאן תנועה • דרך משל כאשר אנחנו יושבים בספינה השוכן בתוך / ולפנינו יעבור ספינה אחרת בלב ים נדע שים כאן תנועה / לפי שהקרקע אינו מהתוך מאשר היה בתחלה טרם התנועע ממנו / וכן להיפך / בהתקרבנו אל החוף / אבל אם לאנחנו בספינה ההולכת בלב ים לא נוכל לדעת אם התנועעה או לפה במקומה / לפי שאין לעומת מלב הספינה שום מלב גוף אשר על ידו נוכל להרגיש התנועה מלבנו • וכמו כן אין לנו מרגישים תנועת כדור הארץ היומי סביב לשמש / כי כל הגופים אשר אנו רואים על הארץ מתנועעים ומקיפים עם כדור הארץ עלמו סביב לשמש • אולם תורגש תנועת הארץ כפי שהשמש מלבה לעומת מלב חיוה ככב חוץ מכדור הארץ / שהי' ד"מ כעת לנד לפון ואחר זמן נראה חוקו הכוכב לנד דרום / וממנו נדע שהיה בכאן תנועה • וכמו כן כאשר אנו רואים שני גופים עומדים על משמרתם בחיוה מרחק ואחר זמן מה מלאנו שהשתנה המרחק הלזה / נדע בודאי שהיה כאן תנועה מוחלטת / או שהיתה התנועה אצל שני גופים יחד / שהתקרבו או התרחקו / או שהיתה התנועה רק אצל גוף אחד / ושאני אמר את מקומו • וכאל זאת לא נוכל לדעת בודאי אצל מי מהגופים היתה התנועה מוחלטת אם לא נקיש מלבם לעומת חיוה גוף שליחי אשר ממנו ידענו שאמר מלבנו • ועוד נראה היות השמות מנוחה ותנועה משמות המלטרפים / דהיינו שנאמר על הגוף שהוא במנוחה או בתנועה כפי מה שיאמר או השתנה המרחק לעומת גשם אחר •

§ 18

אם יעוץ איזה גשם תנועה מוחלטת ממקום למקום יצטרך להתנועע ולנוח על כל נקודות השעת ממקום הנחתו הראשונה לשניה • ד"מ כאשר יתנועע הגוף ממלב (א) ב . . . א למלב (ב) לא יוכל היות תיקף כשיעזוב מלב (א) על מלב (ב) כי זה יהיה דלוג פתאומי אשר לא יתכן היותו

טענים (כי בדלוג לא יוכל להיות כ"א שנייר הגוף במצב (א) היותו תמיד נפשט במקומו, ותמ"כ יתהוה מחדש במצב (ב) וזה ברור מחדש אחר מיננה טענית כמבואר בספר האורה), כ"א יצטרך לנוע ולנוח על כל אחר נוכל לנייר במחשבה בין מצב (א) למצב (ב) עד בואו לסוף נקודת הקו (אב) וכאלו רשם הגוף בתנועתו תיזה קו דרך המרחק א ל ב, ותואמו הקו יקרא דרך התנועה (דער וועג פֿאַרער רוּם דער בעוועגונג) (ונוכל ג"כ לאמר שכל תנועה מחוברת ומורכבת ממנוחות רגעיים), וכאשר ינוע הגשם ממצב למצב, נשכיל שכל נקודות חומרו מתנועעות עמו, ושם נלייר ג"כ במחשבה הגוף המתנועע כנקודה אחת קשנה מתנועעת, תהי' ג"כ דרך נקודת הלו קו הנמדמי (מיינע אימאטיישע לינע) ר"ל שמדרך הזה יכוון ויסוער רק בערך פרכו ואין לנו עסק בראשנו.

§ 61

לפ יהיה דרך תנועת הגשם קו ישר או יקרא הקו הזה חישרת הגשם (דיא ריכטונג דעס קערפערס Directio), ואם יתנוע דרך עקלמון עקוסמו נוכל לנייר כאלו הגוף הישרתו לרגעים בעת התנועה, ד"מ כאשר ינוע הגוף דרך עקלמון אבגדה לו, נוכל לאמר שמתחלת תנועתו במצב א היה תכונת הקו ישר (אז) ותתנועע בקבוצה הלו עד נקודת (ז) ואז בשתנה הישרתו

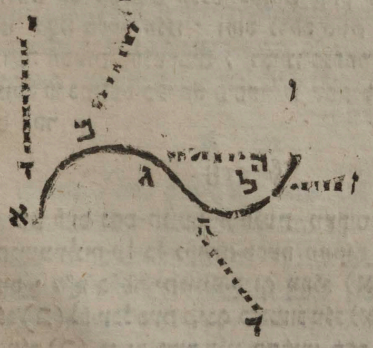

אל קו ישר (זבט) והתנועה נזה ישרה עד נקודת (ב) ומן הסתכה ישרקו לקו ישר (בגה) והתנועה נזה ישרה עד נקודת (ג) ומן הסתכה ישרקו אל קו ישר (גהד) והתנועה נזה ישרה עד נקודת (ה) ומן הסתכה ישרקו לקו ישר (הלז) והתנועה נזה ישרה עד נקודת (ל) ומן הסתכה ישרקו אחרונה אל קו ישר (לו) וכן זה הרבה - וכלל זה נקוט בידך / שכל הגופים יתנועע תמיד דרך מכונה ישרה / אם לא יהי' לזה סבת מכריח אשר היא לבטלן להם / ואז ישכון ישרקס .

§ 20

התנועה תלערך היוקף בחלק מזמן / כי כאשר ינוע הגוף ממקום למקום לא יוכל להיות בשום הרגע בעזבו מלבן פרשטון במקומו הבני (כי הוא מפק התנועות היות בשם אחד בשני מקומות ברגע אחת) / ת"כ יתערך הבשם זמן מה לעבור הדרך כפי ערך המרחק בין שני המקומות / ומערך כעת וערך הדרך יעשר המירון (היא גשווינדיקייט Celeritas) / דהיינו אם יתנועע הבשם בזמן קטן דרך גדול היתה תנועתו במירון / ואם התנועע בזמן ארוך דרך קטן היתה תנועתו לאט . המירון המוחלט (היא מבטמ' לוטע גשווינדיקייט) יסי' כאשר יתנועע הבשם דרך גדול בלתי תכלית בזמן קטן בלתי תכלית (מיינען מוגענדליכען רוים מין מיינער מוגענדליך קורצען ציים) / ולפי שלא נוכל לצייר זאת בהחבנה (כי הוא מן הנמנע שיהיו שני הפכים בנוסף אחד) לכן שם המירון הוא ג"כ מסמות המערפים / דהיינו שנערוך מירון או תיאור התנועה לעומת תנועה אחרת היותר לאט או מרוכה .

§ 21

אם יתנועע הגוף בכל רגעי תנועתו דרך שוה או תהיה התנועה ההיא שוה המרוצית (מיינע גלייכפערמיגע בעוועגונג Motus aequabilis) / ואם תתקצר התנועה

רגעית

רגעים לפי רגום התנועה או קטיה תנועה מחסרת (מיינע מבנעהאעדע בעוועגונג Motus retardatus) , ואס קתרנה התנועה רגעים כפי רגום רגעי התנועה קהי' תנועה ממהרת (מיינע בטלייניגטע בעוועגונג Motus acceleratus) . האס הכללי לזתי מיני תנועות סאלה הוא תנועה פשתנות) מיינע פערעדערטע בעוועגונג Motus variatus) .

§ 22

אס יתנועעו שני גופים א , ב בתנועה שוה המרוחק בזמן אחת , ודרך תנועת א יהיה ג' פעמים גדול מדרך תנועת ב , בזמן הזמן , או יהיה מירון תנועת א ג' פעמים גדול ממירון תנועת ב , ובכלל נאמר , שערך המירון מתנועת שני גופים יהיה כערך דרכם אשר ינועו בעת אחת .

§ 23

אס יתנועעו שני גופים הנ"ל מרחק דרך שוה , או יהיה זמן תנועת ב ג' פעמים גדול מזמן תנועת א , ומירון תנועת א הוא ג' פעמים גדול ממירון תנועת ב (21 §) . ומזה יולד כלל אחר , שערך המירון מתנועות שני גופים יהי' להיפך מערך זמנם אשר בו ינועו מרחק דרך שוה .

§ 24

שאלה . אס מנוף א קטיה זמן התנועה = א

דרך התנועה = ב

מירון התנועה = ג

ומנוף ב זמן התנועה — ד

דרך התנועה — ה

מירון התנועה — ו

ובקשה לדעת ערך מרוחקם ?

תשובה

תשובה . נחשוב במחשבה עוד גוף שלישי , ונגדיל זמן תנועתו שוה לזמן תנועת (ב) ודרך תנועתו שוה לדרך תנועת (א) ומרוצתו יהי' ז

גוף ג זמן התנועה — ד

דרך התנועה — ב

מירון התנועה — ז

ויהיה מ"כ שני מקשים

1) ערך מירון א למירון ב כערך זמן ג לזמן א , לפי הכלל בשני (22 §) שדרך תנועת המרחק שוה .

2) ערך מירון ג למירון ב כערך דרך ג לדרך ב לפי הכלל הראשון (21 §) שזמן תנועתם שוה .

3) לפי הראשון נאמר שערך (ג) ל (ז) כערך (ד) ל (א) , ולפי השני נאמר שערך (ז) ל (ו) כערך (ב) ל (ה) , (לפי שכלם הם שוים בשיעורם ובערכם)

ועל פי משפט הלגעברי יולד ממנו עוד היקש חדש , ונאמר ערך (ג) אל (ו) כערך (ב ד) אל (ה א) . (ועם נחלק שני שעורים האחרונים ע"י (א ד) יבא מ"כ)

ערך (ג) אל (ו) כערך $\left(\frac{ב}{א}\right)$ ל $\left(\frac{ה}{ד}\right)$,

דהיינו שערך מרוצת שני גופים יהי' כערך תנועתם מחולקת בזמן תנועתם .

ואם נקיש עוד נוכל לעשות מערכה חדשה

ערך (ב) אל (ה) כערך (גט) אל (וד) או

ערך (א) אל (ד) כערך $\left(\frac{ב}{ג}\right)$ ל $\left(\frac{ח}{ו}\right)$,

דהיינו שערך דרך שני גופים יהי' כפלי מרוצתם עם זמן התנועה .

או ערך זמן תנועת שני גופים יהי' כערך דרך תנועתם מחולק ע"י מרוצת תנועתם .

ומס יהיה ק"כ מגוף א ומן התנועה = 4
דרך התנועה = 6
ומגוף ב זמן התנועה — 3
דרך התנועה — 8
ימצא ק"כ מרוכב גוף א — 9, ומרוכב גוף ב — 16
כנ"ל.

§ 25

מס שני גופים שוים בכמות חומרם מתנועעים במירוץ שוה, לו יהי' חוזק התנועה שוה בכל הגופים, ולכן מס שני גופים שוים בכמות חומרם גוף אחד יתנועע במירוץ כפלים ממירוץ גוף השני, לו יהיה התנועת הגוף האחד כפלים חוק מתנועת גוף השני. ובכלל נאמר שערך חוזק התנועה אצל שני גופים שוים בכמות חומרם הוא כערך מרוצתם.

§ 26

מס גוף א גדול בכמות חמרו כפלים מגוף ב, ויתנועעו במירוץ שוה, יהיה חוזק תנועת א כפלים גדול מחוזק תנועת ב, וממנו יולד בכלל, שני גופים המתנועעים במירוץ שוה יהיה ערך סבת תנועתם כערך כמות חומרם.

§ 27

מס יתנועעו שני גופים בלתי שוים בכמות חומרם ובמירוץ תנועתם, ונרצה לדעת ערך חוזק תנועתם זה לעומת זה? נכפיל טיעור מרוכב תנועתם עם טיעור כמות חומרם, ונשפוט שערך חוזק תנועת שני גופים הוא כערך מרוכבתם מוכפלת עם כמות חומרם. ד"מ

מס יהי' גוף א כמות חמרו — 4
מרוכבו — 9
חוזק תנועתו — 9

וגוף

ומגוף ב יהי' כמות חמרו — 5

מרוצתו —— 7

ונרצה לדעת חוזק תנועתו ?

יהי' לפי הכלל הזמור ' ערך ד' פעמים ו' שהוא 24 לערך ה' פעמים ז' שהוא 35 כערך 9 אל המנוקד ' ויהי' ת"כ המנוקד $\frac{315}{24}$ או י"ג ושמינית ' והוא חוזק תנועת הגוף ב .

§ 28

כאשר נרצה לדעת גוף מתנועע נניח שים כאן סבת המניעה ' ר"ל שיתפעל ליוה כח זר נאלץ חוץ לנפש על הנפש . כי הנפש מלד עצמו וחומרו אין לו שום התחדלות הן למנוחה ואין לתנועה ' והוא רק מוכשר לקבל הכח מחולה לו . ואם תניעהו ליוה סבה מחולה לו ' ילך תמיד ונוע במירוץ שוה עד עולם ולא יעמוד ' אם לא יבוא ליוה מעצין על הדרך המעכיב סבת התנועה ויכריחהו לעמוד במקומו . ואו יהי' העצם כח והשקט מפחת סבת הסניה ' עד נוח יכוא סבה חדשה להניע חוזרו כפעם ' וכן תמיד . והנה סבת התנועה בכלל תכונה בשם בח (קראפט Vis) .

§ 29

כל סבה תהיה תמיד מכוונת ומשוערת בכחה בגדרה ובהתפעלות אל המסובב ממנה בערך שוה ' לא פחות ולא יותר . כי אם תהי' הסבה פחות מהמסובב ' יהי' שיעור העודף מהמסובב בלא סבה . ואם תהיה הסבה יותר מהמסובב ' יהי' ע"כ שיעור העודף מהסבה בלא מסובב ' ויהי' לך למותר בלא הועיל ' ובניפס הם נמנעות בחק הטבע . ויהי' ת"כ כח התנועה שוה אל התנועה עלמה ' או שיעור חוזק התנועה יהי' שוה לשיעור גודל הסבה אשר גולד ממנה לא פחות ולא יותר ' ולא יוכל כח אחד להוליד בזמן אחת שתי תנועות אשר כל אחת מהתנועה הקי' שוה בחוזקה אל הכח ההוא . וכאשר נרצה להניע ליוה גשם

בערך

נלערך לפעול עליו בכח / ולפי שכל כח נברא הוא מוגבל ונעל מכלית / יהי' ח"כ הכח הפעולה הזה חלק מהשלש עשר ביכולתו / והחלק הזה נאבד ונגרע ממנו • ד"א אם ביכולת כח א להניע לו לשתי גשם ממשי אחר ליערות בכח שתי / ח"כ כאשר יניע א לזה גוף ממשי עשרים ליערות / ימצא כאן כפי ערך כח התנועה הזה / שהוא חלק חמשים מהשלש / או מכל אשר ביכולת א • ואם יניע א חמשה גופים בכח שתי / כל אחד בכח עשרים ליערות / או יניע גוף אחד בכח אלה ליערות / בודאי יקוים כח א ולא יכול להניע עוד בתוקף הרגע • ומזה נשפוט שהגוף אשר יוכל יפעול / ברגע קבלתו כח התנועה / על המניע להמציא מכחו כערך שיעור כח התנועה אשר יקבל ממנו • ואת ההתפעלות הנמשך בגשם כח מתנגד (געגענווירקונג Reactio) / וכח המתנגד הזה הוא תמיד בשיעורו לערך כח התנועה / כאשר אמרנו •

§ 30

וכל התנאים האלו יהיו נ"כ כאשר יהי' הזה גשם בהתפעלות התנועה / וכח אחד יכריחנו לנוח / יצטרך הוא הכח לפעול על הגשם בשיעור וכערך הכח אשר הניעהו מקדם • כי אם יהי' חלק מהכח הראשון / יחלים תוך תנועת הגשם אחר קבל ממנו לא יצליחהו עד תמו / ובזה נוכל נ"כ לומר / שהגוף המתנועע יפעול ברגע קבלת כח המצית התנועה על הכח הזה / להמציא כאן כשיעור ערך כח המנוחה אשר קבל ממנו •

§ 31

אם שני כוחות שוים בתוקף יפעלו בגשם אחד על הזה הגשם בתנועות מתנגדות / דהיינו שכח אחד ירצה למשוך או להניע

ישמור תמיד מקומו . גולם אם יהי' כח אחד גדול מכח שני ,
או יהיה כחם הגדול מתקפו כפי שיעור הכח הקטן המתנגד
לו . ומעודף כחם הגדול ינוע הנשם אל עבר הישרת הכח
הגדול , ומתוקף התנועה יהי' כשיעור העודף הזה . ד"מ אם
כח האחד יניע הנשם להישרת דרוס בתוקף ה , והכח
השני יניע תוקו הנשם בתוקו הזמן לגד לפון בתוקף ב ,
או ינוע הנשם להישרת דרוס בתוקף ג .

§ 32

גולם אם שני כחות הפועלים בנשם אחת לוכם מתנגדים
בשלש כי אם בנעיה , דהיינו שתנועת כח האחד יהי' ד"מ
לגד מזרחים לפונים , והישרת השני לגד מזרחים דרומים ,
או לא יעתר הנשם כח ושקט , כי אם ינוע לגד הישרה ממולע
מורכבת משתי הישרות הפועלות עליו . ד"מ בתמונה הזאת :

ס הנשם עומד בנקודת א וכח אחד ירצה להניעו להישרת

אב , וכח אחר ירצה להניעו בתוקו הזמן להיפרק אג , וערך תוקף הכחות יהי' כערך הקוים אב : אג , ונרצה לדעת היפרק הנצח ושיעור תנועתו ? נחשוב שכח אב לגדו יניע הנצח נרצע הרצטון הזו אה שהיא חלק רביעית מכח השלם או שהקו השלם אב , וח"כ יניע הכח אג לגדו הנצח בתוקו הרצע מקו טא שהוא ג"כ חלק רביעית מכח השלם או שהקו השלם אג , ולפי שהקו אה שוה להקו טו , והקו אט שוה להקו הו , יהיה ח"כ תנועת הנצח נרצע הרצטון מהתפעלות הנצי כחות יחד הקו או שהוא האלכסון הממרובע אהטו , וכן נרצע הנצי יתנועע הנצח מנקודת ו לנקודת כ דרך האלכסון וכ , ונרצע הנצליות כפ , ונרצע הרביעית פד : ומזה יולד שכלל , כאשר יפעלו שני כחות על נצח אחד בזמן אחת , נעשה מרובע משיעור הקוים של שני הכחות ומהווים אשר יכלו , והאלכסון הממרובע מנקודת מגע הרצטון מהנצח שהוא זוית הכחות , אל הנוים שבינהו הוא היפרק ודרך התנועה הממורכבת משני הכחות , כאשר נראה בשלישי במשל הנ"ל : והנה הנצי כחות הרצטונים יקרא כחות החצונות (דיא מיימערן קרעפטע) , וכח התנועה אשר הורכב מהם יקרא כח הממוצע (דיא מיטטלערע קראפט) , והתנועה כולה תקרא תנועה מורכבת (מיינע זוזאמענגעזעטצטע בע" וועגונג Motus Compositus) , כי היא מורכבת משתי כחות חלוטות , ושמור הכלל הזה כי הוא מלמדך להבין הרבה דברים אשר יבואו עוד :

(ויתר הפרק במחברת הבאה)

ספר ההתפעלות

מבוא [1]

מכל הנבראים, הן בדוממים, הן בצמחים, והן בנפש חיה, האדם הוא העלם המובחר מכלם, הוא עלם מורכב מחלקים קטנים עד אין מספר, אשר כלם יפרדו ויחרו לגלע נפש חיה מחברת ומקשרת יחד בעבותות חזקות — . לכן התאמצו והתחזקו חכמי העבר מימי קדם בכל מאמצי כחם ללמוד ולחקור סגולת נשמות האדם כאשר התאמצו חכמי הפילוסופיה לדרוש סגולת נפשו .

אך מאוד גדול האדם אשר הוא נגיד כפות רגלינו עד אשר אם נפקח עינינו לראות תכונתה ותעורכה מרחוק, כי דקי העבע וחקיה אשר על פיהם נברא האדם רבים הם עד לאין קץ, כי, אם נחקור על יסוד דקי העבע ונחשוב פה מלאנו רעינו החמת ונשמח בה, בחשבנו כי הגענו עד תכלית חקירתנו, בחוש תפקחנה עינינו ונראה כי אין דיינו

ח א ו 8

---

1) ידידי הקורא! מכל הספרים שקראתי מתכונת גוף האדם בריא לא מצאתי יותר קורת רוח כחכמה זאת החכמה אשר כתב **האללער** . לכן חשבתי להגיש לך חיזה דברים ממחשבתו בכלל מותת החכמה, עם חיזה שנוים והערות היותים לתכליתי לפי מצב הידיעה הזאת בזמננו . לך דע ואל תשכח כי בכל אשר חלקי חכמה הזאת הלכתי דרך אחר, דרך אשר סללו לי בה החכמים החדשים, וכי חיננו כאשר לי רק מעט מחקי החכם האללער בחיזה ענפים מידיעה הזאת .

בידינו רק קוץ ודרדר מחת תבן עוב — ונפרט בידיעה הזאת נראה שצריך לדעת הרבה למען נדע כי לא נדע . כי מדרגה הראשונה לעלות ולהגיע קרן זיוה חכמה / הוא : לשקול בפלס השכל דעות הפומדניות (היפאטעזען) הראשונים / ולשפוט עליהם אם אמת הוא שקר הן / ולאחרון אם לא מלאנוס נכונות / ולהרהות כי הוצר החכמה אשר שמעו הקדמונים בחשבם בלבם שכלו עד תכלית האמת / והגיעו עד מעמקיה / הינהו תמיד הוצר האמתי ; ולהחזיק כי גם אנחנו לא נדע עוד האמת המוחלט (דיא מבסאלוטע וואהרהייט) . — כאשר יכשירנו למען כחנו לנסות עד כמה נעלה אנחנו בחרת אשר לא סלולה נעינינו .

כאשר יצירת האדם הורתו ולידתו נמופקים ונפלאות רבות כן כל חיין מורכבים מפעולות מתנגדות זה אל זה / כי אחת יאריך ימין והשנית יקצר / זאת ייפה זאת יאחרנו / זה יקבל כוח יאבד / ותמיד ילחם עם השנית / היוש יורכב בו / ומאחר יפרד ממנו / וכזה כל ימי חלדו מורכבים מכחות ופעולות שונות 1) על ידי חכמת פנקות (אנאטאמיע) נלמוד אחלקים היותר נפרדים באדם / על ידה נכיר כל חלק וחלקי כל חלק לבד ואבר ע"פ הסימנים והשמות אשר נתנו להם בעליה / למען נדע במהירות באיזה מקום הם מונחים . ואין עסק לידיעה זאת עם תכלית אחלקים ותועלותיהם .

אם נלך הלאה ונדרוש אחר סבת מציאות האברים / לאיזה תחבולה נראה העליון נמופתים רבים ונפלאים כאלה ? לאיזה הם הדמים והחקים אשר על ידם נעשו פעולתם ולא יעברו ? או נגיע לידיעה הנקראת : ידיעת הפעולות בנוף האדם נריא (Physiologia Anthropologia)

על

---

1) עיין מה שכתב החכם גאלל בספרו :
Medezinische philosophische Untersuchungen überNatur und Kunst.

1) (Zoonomia Somatologia • על ידי ידיעה כוחות למוד מכונה חדש בעצמו ובמצב בריאתו הכוונה, לך לומר הידיעה לא נוכל לנעשה בעת חיותו, בעוד כל הפעולות ילכו כמנהגן, כי לא נוכל לנתחו כל עוד אשר רוח חי •

ח ב ² 8 וחף

---

1) השמות שהצבתי לך פה מלשון יוכי סס, והמה שמות נרדפים (synonima) , וקשה להעתיקם בלשון עברית, ולמען תכיר צריך לבארם לחת לחת, מפני שיכולו במהלך הספר בכונות כפרדות • וכל עוד שלא נקצר עם מלה מלה לשון לו מחיזה ידיעה שתהיה כוכה מיוחדת ומוחלטת (בעסטיממטער בעגריף) לא נבא לעסוק תכלית הידיעה, כי לו יכולו הדברים במכוכה לו יסתירו זה לת זה, לכן לחתור לתת לכל מלה, יהיה בלשון עברית, רומי לו יוכי, כוכה מיוחדת ומוחלטה, לפי השגת מעט כחי בלשונות הלה •

מלת (Physiologia) מורכב ממלות יוכית פהיזיס (והיא בלשון לחטיין natura, ובעברית טבע), ומן לאגאס (והוא בלמוד ratio) ופירושו: למוד טבע, וזה הסס ייחדו לה כל החכמים בהסכמה וכוכה קבועה ומוגבלת (מיט שטרענגסטען זין דעם וואהרשטעם) •

מלת (Anthropologia) מורכב ממלות: לחנטהרפאס (האדם, homo) ומן לאגאס, ופירושו: למוד האדם • לזאת המלה שתי כוונות, כראשוכה לקחו המלה הזאת בכונת הנשם, וזה הוראתה כהוראת מלת (anatomia), אך לא נשגיח על ההבדל הדק אשר ביניהן, כי מלה (anatomia) תסמן בלשון יון חתיכת החלקים • ובכוכה השנית תסמן מלת (anthropologia) חקירת התכונות הרוחניות, והכחות הנפש העליונים והתחתונים (דיא מבערן מונד מונטערן זעעלען = קרעפטע) •

וחף בעור הידיעות הנסגנות אשר וכרנו למעלה, אשר רבים ונפרדים הם, לא נוכל להביא כל היסודות הנפלאות מבן אדם הרוחה בעין בשר. לכן מורו וחפצו החכמים דרך אחר, והוא פתיחת חיה בעלי חיים (vivisectiones) אשר

וכאובה בזות כתב החכם המחקר הגדול הפילוסוף קאנט, וכשמו כשם:

Anthropologia in pragmatischer Hinsicht von Emanuel Kant, Königsberg 1808.

ידי דברי בו לזכור שמו בטוב, יקר יהי' לנו תמיד זכרון המחקר היקיד בדורו הזה, כי הוא הספר כתו בשחר קריני השחיר לנו אור גדול אשר ממנו נשחוב כממעין בידיעתנו הזאת, והוא הרחה כמה גדולה היתה בעיניו חכמת הטבע בכלל, ובפרט ג"כ הענף המדבר מפעולות הנעשות בנשם ורוח אדם בריח, אשר לא כן עושים החוקרים הקודמים בעיניהם. כי בעיניהם נקלה עמק עם הטבע ויותר עם האדם, הם שוטטים תמיד רק בחויר הו בדקיע השמים, ומתעסקים בעניני אשר המה למעלה משכל אנוש. אך רחה מה נורלם? תחת אשר טוב קון ודרך בידם, והמה ברוחים אשר בהכדוף רוח קל יעלו בחויר וחוכם — וכזה יתודו מעט כחם בפעולות הטבעיות, לכן יפנו פניהם למעלה ויחשבונו לתולעת עפר. כפר לי ידידי הקורח מעט יצירתי מעניני, כי הוא דבר יאות לזמנו, ודבר בעתו מה טוב —.

מלת Zoonomia מורכבת ממלה ζῶον, ζῆν, חיה (והוא חיות vita) ומן לחנחם νόμος, ופירושו למוד חיות, ידיעת הנתוח ופעולות מכל אשר חי בחלמה.

מלת (Somatologia) מורכבת מן σῶμα, σώματος (והוא הגוף, קלרפום) ומן לחנחם λόγος, ופירושו למוד הגוף, לכן תשמן המלה הזאת רק מציחות הנשמיות אשר בחלם.

אשר ידמו לאדם בכל או ברוב חלקי גופם, כמו הקוף, הכלב וכו'. וברגע אשר פקחו תוכם בעוד כל רוחות החיים נפתו בקרבם, רחו ריקם האדם (צירקולאטיאן) עיכול המאכלים (פֶּערדויאונג) וכל שאר הפעולות הנעשות בגוף האדם בריח, חכלת הורע (וואהרנעמונגם perceptio) ונחמת מוחק הנקוד למדו הרגש והרגש. ווחת היא מעין גדול לתכלית הידיעה הזאת. —

חלקו החכמים (ובפרט החכם האללער) הפעולות הנעשות באדם בריח לשתי מדרגות:

א) פעולת החיות (לעבענם פֶּערריכטונג functiones vitales)

ב) פעולת הטבעיות (נאטירליכע פֶּערריכטונג functiones naturales)

ג) פעולת הבהמיות (טהיריטע פֶּערריכטונג functiones animales)

ד) פעולת המין (נעטשלעכטם פֶּערריכטונג functiones sexuales)

פעולת החיות נקראת בזאת הפעולות אשר בלעדן לא יכול האדם לחיות רגע אחת, כמו סבוב הדם, ונשימת הרוח. סימן פעולה הראשונה הוא הדפק, וסימן השני הוא תנועת החזה. על פי הסימנים האלה ידע הרופא, כאשר שאר הסימנים יעזבוהו, את האדם חי או מת, כי אחרי שכבר יפסקו שאר הפעולות, רק הדם ונשימת הרוח עודנם פועלים ומתפעלים עד כי יגיע האדם סוף עולם.

פעולת הטבעית היא ההתחלפות מיני מזון ומשיב הנשים לגוף האדם לעשר גויתו, כי הנשם יצא ויכלה על ידי תנועות תמידיות, אם לא נתנה לו מהבורא בחכמתו העליונה מציאות אחרים להשלים גודל תכליתו, כי בכל רגע יאבד הנשם על ידי הנקבים וחלולים הנמלאים בגופו הרגש ממשקל גויתו, ובהכרח יתחלף לאין,

אם לא יוסלם נודל החסרון על ידי מזונות ומשקים הבאים בגופו, וגו יתחלפו על פי חקים נפלאים לעצם גויתו (זיא מעטאבאליזמוס זירען זיך), וזאת הפעולה נקראת פעולת הטבעית. — לכן נוכל לומר כי אכילה, ושתיה, ונשימת רוח (מפני שגם רוח נותן מזון ומחיה לגוף לפי דעת מחקרים החדשים) סריקות הנשמים ופליטות היוצאת מגופנו, אשר תינח נצרכים להחיות נפשנו, ואשר יחלנו אם יעצרו נתוכנו.

פעולת **הבהמיות** נקראות תומן הפעולות אשר גם נכיר כי החדש הוא ממין הנפשי ולא ממין למחים, כי על ידי פעולות הטבעיות תינו נבדל ממין הלמחים, נאשר גם הלמחים תוכלים ושותים ממעי ומטל השמים, ומשמני הארץ, ומחוש השמש, גם נפש מתחלפים מזונותיהם מעלמס הרחטון לעצם גויתם (מעטי אילירען דיא טעפפע). — ואיזה הן הפעולות הבהמיות? התנועה (דיא בעוועגונג) והרגשה (דיא עמפינדונג). לך מפני שבעלי ידיעת הלמחים מלאו בזמנים החדשים שים גם לאיזה למחים מין הרגשה, ובפרט לשמת הנקרא **העדיזארום** Hedysarum, ולמחים אחרים מקנוצעים לאיזה זמנים לנד השמש, פ"ב גם זה לא נוכל להבדיל נפש הבהמיי מנפש הלמחי, כי חלק וגורל אחד לפס —, לכן אמרו התנועה לריך להיות חוץ לנפש הבהמיי והרגשה חוך נפש הבהמיי.

וכי יעלה השוא, מפני מה שכחת ההבדל היותר גדול בין החדש והבהמה, ובזכור בין החדש והלמח, והוא הזכרון, השכל, התבונה, כח הדמיון, הרצון והתנועות אשר יסובבו על ידי הנפש הנקראות כחות הנפש? לזאת אשיב כי פה נדבר רק מכחות הנלרכים בהחיות הגוף הבהמי, אשר זולתם ימות מיד, אולם אם יחבר לחת לו שתים מפעולות המזכרות, כמו הזכרון התבונה וגו, יכול להיות עד שבעים שנה. —

פעולת **המין** בהיות כי לא רצה שהים להקים ולהחיות

רק

רק דור אי נותן מיומד אשר אם ימות ויכלה / יאסוף כל המין אחי אשר אחת השמים / לכן נטע בחכמתו תאוה חזקה (וויידערשטאנד) בתוך כבשה לחת ולנטוע זרעו בחשקו לחובה / וזה יקויס פמין מדור דור / והפעולה הזאת נעשה בתנועה חזקה (ערטיטטרונג convulsio) כל העורקים במרוצה ובמהירות כרגע / וזוס יולד נריאה חדשה נרחם בפעם . —

אם כל הפעולות הנזכרות יבלו ויאספו / אם הכחות המחזיקות הגוף יפלו / אזי יחלף המעמד אחי למעמד אחרנגד / והוא המות .

סימני המות היותר מוחלטות הם : הפסק הפעולות / הפסק כל התנועות / והקרת הקערוכות (מויסקלעזונג דער מיטונג) . והנה אחכמה שלפנינו מתעסק גם כן לחקור על ענייני וסנולות המות / כמו על סנולות החיים / היא למדנו סנות הענעיות המות . כי גם המות טובה גדולה מהאלהים נתנה לבני אדם .

כל תוכן הפעולות נקטרות נקצר חוק / בתוכן אם יחתוך לים קלה אחד אֶבֶר כל הקצר . למשל / אם המות והלב יפסקו לפעול / אז יגמרו ג"כ העכול (דיא פער־דויאונג) / ההתחלפות והחלקות המזון (אסטיאילאטיאן) . כמו כן בהיפך / הלב והמות יחדלו פעולתם אם הפירוד ודחיית הליחות (דיא־אב מוד מויטאנדרונג se-et excretio) נשנתו / וכמו כן תתחלף הנפש נפעולותיה אם כל שאר הפעולות יפסקו נהליכתם . —

והנה עד עתה חלקו החכמים על הסדר / אשר על ידו ראוי להתחיל למוד החלקים הפרטיים נידיעתנו . לכן יפה אמר החכם נעל הנחות שעצנער (אשר מת נשנים לא כבירות נעיר קעניגסנערג) : אם נתחיל מחיוה חלק חיהי / דומים אנחנו לאיש העושה עיגול ומתחיל מחיוה נקודה שירצה יפה התחיל / כי כל הנקודות שוות נערך לנשת העיגול . —

כאדם מורכב מנפש וגוף, לכן מיוחדים לו שני מיני בחוש נפרדים, והמה כחות הנפש (זעעלענקרעפטע) וכחות הגשם (קערפערליכע קרעפטע). דרשו וחקרו החכמים החדשים ומצאו, כי כחות הנפש הולכים על דרך אחר מיוחד להם, נפרד מכח הגשם, לכן יחדו להם החוקרים הגדולים ידיעה מיוחדת הנקראת בשם חכמת כחות הנפש (זעעלען־פערמעהרונגס לעהרע psycho-logia). במלך הספר הזה ממנה בדרך שלא תיוה ענינים, ותדבר מכחות הנפש, כי כחותיה רבות יפעלו בפעולות הגשמיות.

מבל הדעות הנאמרות ונאמנות בענין חיות הבהמיות נראה דעת החכם גאלל יותר יפה וברורה, כי הוא אמר: לא הנפש, לא ענין הגוף לבדו, לא קערובות הליחות, לא פעולות היסודות (לפי דעת החדשים, וכן יסוד האש או החום, ווערמע סטאף, לא קרבות החלקים וכו') גם לא כחות הנפש והגוף יחדיו יספנו החיות הבהמיות רק כלם יחדו אם יקשרו בקשר אמין ויתחברו זה עם זה אזי יפעלו כל הפעולות הנזכר על ידם יולד, יגדל, ירגש, יפעל, יזכר, יחלה ויברא, יחיה וימות. ואם כלם הולכים כסדרם וכמנהגם (המראמנים, גמראמל) אז הבעלי חיים בריאים היא. —

(המשך הספר במחברת הבאה)

ספר
מועדי שחר

ידיעת תחילה
מן האמת ומן המדומה והטעות

פרק א
מה זה האמת ?

אהובי ! נלמדנו לחפש האמת , נניח שים אמת נמצא ,
וכי ים רשמות בעוחים להבדילה מן השקר .
ורצונית כל עלינו להשיב השאלות : 1) מה זה האמת ?
2) באיזה רשמות נכירה להבדילה מן המדומה ומן הטעות ?
מי שאינו דובר רק כפי הגיון לבו , הוא דובר אמת .
והנה אפי' האמת במנעד שפתים השכמת דבור החלוני עם
דבור הפנימי , השכמת הסימן עם דבר המסומן . להיות
כי ערך מחשבותינו לדבר הנחשב כערך הסימן לדבר המסומן ,
לכן בחרו להם קלסת החקירה הזאת , ונדרו עלם האמת ,
בהשכמה בין מלות , והשגות , והדברים הנחשבים . ואמרו ,
כל הדברים האפשריים והנמצאים הם התשובות המקוריות ,
והבנה מהם והמחשבות המה הציורים ממנם , והמלות הם
דמות ציורי המחשבה . והנה הם אין הציור לא פחות ולא יותר
מאשר ים בתמונה המקורים , ודמות הציור יורה על נכון תוכן
הציור , לו בין שהשקם השכמה שלימות וזה נקרא אמת .
ואף גם שאין שהיה בחקירה הזאת , מ"מ חינה נרח

עצומה כל כך . כי , אם האמת הוא הפכמי , יהי' השקר בלתי הפכמי , אם כן יהי' השקר במחשבה הקנגדות המחשבות קצתן על קצתן , או יקנגדו עם התמונות המקוריות , ר"ל עם הדברים הנחשבים . והנה לא נמצא שום חלוק להשוות על ידו המחשבה עם הדברים הנחשבים , ר"ל הציורים עם התמונות המקוריות . כי אין לנו כי אם הציורים , ואך על ידם נוכל להשפוט על התמונות , ואם כן מי יגיד לנו היפות , אם הציורים האלו נכונים אם , האם אין בם לא פחות ולא יותר ממה שים בתמונות המקוריות שלהם , או אם נמצא בכל מקום תמונה הדומה להם ? הנך רואה כי בתוכן הוא לא נתנו לנו רשותה להכיר האמת ולהבדילו מן השקר . ועתה הבו ונפסח דרך אחר .

האמת בהחינת האמת במצעת שפתים נוכל להעמידו על החקירה הקודמות אשר אמרנו , כי יש לנו ידינו להשוות אמרינו עם מחשבותינו ולראות עד כמה הם מכוונים יחד . והמחשבות בעצמותם יונחו מסכי פנים , אם יתחלקו לסבולי דעת , ולבלתי סבולי דלת (דענקבאַרע מוגד נישט דענק" בארע) , או יתחלקו לנמצאים ולבלתי נמצאים (וירק" ליכע מוגד נישט וירקליכע) . ונתחלה נחקור מן המחשבות המתחלקות לסבולי דעת ולבלתי סבולי דעת . והנה נס המה יפרדו ויהיו לשלש רחשים 1) להשגות , 2) למשפטים , 3) ולהקשים . ההשגות המה אמת אם תכללנה רושמות אשר לא יבעלו זה את זה , וכלם הם סבולי דעת . ד"מ ההשגה מְמחוגה היא אמת , כי הרושמות אשר מסומן בהם פינם סותרים זה את זה . וכן ההשגה מן מלת ספק היא הנגה אמתית , אם יזכור מעשה בעל גבול ובכלית אשר יחסר לו עשר ודעת אם יחייב מספע אחד או יבולנו . גם ההנגה מן הצדק אף מן הלדק היותר מפולש היא הנגה אמתית , אם הרושמות אשר נכללו בו לא יבעלו זה את זה ומסבלות הדעת יחד . אבל המהירות היותר גדולה היא הנגה שקרית , כי הגדול שבמקומות והעת היותר קרוב הנכללים

הכללים יחד ברעיון זה לא תסבלם הדעת לא בפרטיהם ולא
בהצטרפותם • וכן ההנאה מן הָרֶשַׁע היותר גדול / או מן
העומק הנפשט ומן הגבוה הנפשט (מבטאותיו
העתיד מדבר טיפש) / או מן התשוקה לרעה מוחלטת
וכהנה רבות הן הכוונות סתריות / כי נראה שהכללי בדבריו
האלו רוממות אשר בהכוונותיהם סותרים זה לזה / ובהצטרפותם
הינם סבולי דעת •

ומספרים רק יסופר מהנושא הרוממות הכוללים
בהנאה הכללית שנו / אחת אחת • אם כן יהיו המספרים
אחת אם לא יספרו רוממות אחרים מהנושא רק מה שים גם
באחת • והנה האחת גם בהכוונות גם במספרים נוכל לבדוק
עוד בהסכמת כל הרוממות הנחשבים בהנאה אחת יחד /
ואשר יסופרו ממנה אחד אחד נפרט •

כל הקשי הכלליים מוסדים על נכון נתוח ההכוונות •
והנה כלל קוכן ידיעות תנושי היטב נמשל לחילן נדמה • הלא
קראה כל רחשי קלוות החילן יחחזו וידבקו ביונקותם /
והיונקות יחחזו בענפים / והענפים במשוכות / והמשוכות
משוננה ותדבקנה בעיקר והיו לאחד • ועתה חשוב / כי גידי
הלמיחה מהעיקר ירוצו בכל המשוכות והענפים והיונקות /
אחר ירוצו גידי הלמיחה מהמשוכות ומהענפים אל חלקי
החחונים שלהם • וגם תחשוב שיקבלו בחלקי התחתונים גידי
למיחה אחרים שליהם אשר כמוהם לא היו להם בנאתם מן
העיקר • הא לך משל ותאר נכון מן השתלשלות הכוונותינו •
כל היסים פרטים יקראם למינים סוגים / והמינים לסוגים /
והסוגים לגדרים / והגדרים יתקבלו לסוף להכנה עקרית
אחת אשר רוממה נכללת בכלם • מה שיסופר מהכוונות הנזכרות
ראוי גם כן להכוונות התחתונות ממנן / אבל מה שיסופר
מהכוונות התחתונות מה שים שגולה להם / הינו ראוי רק לחלק
אחד מחלקי הכוונות הנזכרות ולא לכל חלקן • הנה על זה
יסובב כל התקדמות שכלנו • הרוממות של העיקר
ראויים לכל משוכות / ורוממי המשוכות ראויים לכל ענפים
היונקים

היוצאים ממנס , וכן לעולם עד לחלקי רחבי הפוליים או ל חיצים הפרטים לענינו . ומנס מחורגים שייכו כל רוחות העלמיים של ענפים רק לחלק אחד ממסוכות , כאשר שייכו רוחות העלמיים של המסוכות רק לחלק אחד מהעיקר הכולל לבדו .

ובזה יתמת בהקדי שכלייס יקיף גס כן על הפסדרית או על בלתי הפסדרית להתאחד כמה הסגות ורוחות במחנה אחת יחד . וכל כמה שיונגו רעיונו בחלוקת סגולי דעת ובלתי סגולי דעת יקיפו תמתוכות על הסמת הרוחות קלסס עס קלסס , ועס התכלית הנמשך ממנס . כל ידיעות תנושי הנכנסות תחת נדר סוגלי דעת ובלתי סגולי דעת , במו חכמת הנדסה והמניון , יקבלו תמקוס לפ"ו על ידי משפט הסתירה (דען זמט דעס ווידרשפרוכעס) , אשר לו בחמת היותר מחלט . בכל הרחיות התוקות רק מנתחים אנחנו את הסגות , ורודפים את רוחמי העיקר דרך המסוכות והענפים , ונשוה הרוחות הדומים של הרוחות העלמיים , וע"י זה נתברר לנו מס תסכלס הדעת , מס לא .

כל ידיעה הנקנה לנו מוה התופן , כל כמה שנכנסה תחת נדר סגולי דעת ובלתי סגולי דעת , הוא תכלית מן השמוש הנכון הנעשה מדרכי הבוחה . לך חסרון התבונה תו השמוש בלתי נכון הנעשה ממנה יכול להתעות לותנו בדרך שקר , ולהחליף סגולי דעת עס בלתי סגולי דעת . והנה עוד יש לחתחיים השייכים לחלוקה זו רוחר נפך , וזה , שסס הכרחים ובלתי מוכלים שינוי , ולפ"ו אינס נופלים תחת סומן , לא יתות להס מלת היה ולא מלת יהיה . לך אס כלס הויים או בלתי הויים . ההסגות המתאחדות אשר ל חלוקה תמיד מסיגה כך , ואשר קנוסגה אשר מוה רעוקה תמיד לא התקשרה יחד .

לפ ע"כ שהחתיים האלו הס בעלמותם הכרחים ובלתי מוכלים שינוי , בכל זאת נראה כי לא נכל עס שום התאמלותם בנו , ושקדנקותם בנו נופל תחת סומן ומוכל שינוי .

בקחלה

בקחלה לא היו לנו ההכנות הסם / ונתהוו אצלינו / ואולי
בעת העת יחזרו ויאבדו ממנו • התמקיים האלו המה שינויים
סובבים בכח מחשבתנו / ואינם נקראים כי אם נמצאים
הגיוניים / אבל אינם נכראים כי אם מקריים ועצם מחשבה /
כמו אנחנו נוסחי השינויים האלו • המה בהכרח סבולי דעת /
אבל לא יחשבו תמיד בהכרח / כאשר גם אנחנו ישנו בעצמנו
סבולי "דעת בלי שינוי / אבל אינם נמצאים" בלתי
מקבלים שינוי • והיקף גבול הנמצאים יותר קצר מהיקף
גבול סבולי דעת • כל נמצא הוא בהכרח סבול דעת / אבל
לא כל סבולי דעת יהיו בהכרח נמצאים • ולפ"ו לא יהי' יסוד
הסקירה מקור הנמצאים • כי לא כל דבר אשר לא יתנגד
את עצמו אשר על כן הוא סבול דעת / יתפאר שהוא נמצא •
לכן עלינו לבקש יסוד אחר אשר יגדור גבול הנמצאים ובלתי
נמצאים / כאשר יבדיל מספע הסקירה סבולי דעת לבלתי
סבולי דעת • לכו ונראה איך נצא להכנת המליצות / ואיזה
הוא היסוד אשר על ידו אנחנו מבוררים או מוכנים להיות
מבוררים מענינים ידועים שים לבם מליצות • ואומר / כל
אדם לעצמו הוא מקור הרעיון לידיעתו / לכן יתבונן אחלה
את עצמו ברצותו לברר לנפשו מה שידע ומה שאינו יודע •

הרעיון מהנמצאים המבוררים לי הם רעיוני ודמיונותי •
כל כמה שהם סובבים בקרבי וכל כמה שהם שינויים סובבים
בכח מחשבתי אני קורא להם נמצאים הגיוניים • לכל שינוי
צריך שיקדום לפניו ענין מה המשתנה • הנה ים לי / אנכי
נוסח השינויים האלו / מליצות בפעל ולא בכח לבדו ; שינוי
השינוי והחלוף כי אם הדבר המשתנה והמתחלף ; שינוי
מחשבה לבד / רק הנני עצם החושב / אשר מהותו נשתנה
על פי מחשבות ודמיונות • הנה בזה יצא לנו מקור ליסוד זה
למציאות כפולות : מליצות הדמיונות / ומליצת דבר המציב
בדמיונות ; השינוים / וענין המוקדם להשינוים • ומשניהם
נתמין להיות מבוררים דין •

כאשר אנכי בעצמי הינני מחשבה מתחלפת לבד / כי

גם עצם החושב תמידי, כן דברים הנחשבים ממני לא יהי'
לפעמים רק דמיונות ושינויים סובניים בכח מחשבתי לבד, כי
גם כל דברים חוצה לנו, נבדלים ממנו ועומדים בעצמם.
וכאשר רואינו כי בעצם החושב אינני מחשבה לבד, כי גם יש
לו קיום עצמי ויסוד פעולי, כן אפשר להיות לדבר הנחשב
מציאת מתקיימת בעצמו, ולא יהיה בכח לבד. יש דברים
רבים סבולי דעת, ולכל כאשר לי מציאת קמיהי, ולזוהיכם
פעמים קרובים אלינו, ופעמים יוכלו היות רחוקים ממנו.
והיה לנו להתבונן בשלשה 1) במחשבה, אשר למציאותה
קראנו בשם מציאות חיצוני, ואינה כי אם התחלפות.
2) בעצם החושב, או בעצם הקיומי, אשר לו מקרה
ההתלבות, ובהכרח נאמר שיש לו מציאות בפועל. 3)
בדבר הנחשב או בענין המוקדם למחשבה, אשר בכמה
ענינים דעתנו נוטה לקרותו בשם מציאות בפועל, כאשר קראנו
שם עצמנו. אך במה נתברר לנו שיש לדברים אלו מציאת
גמורה חוצה לנו, וכי מה יותר ממחשבה לבדה? הנם זיכריוננו
הטבע להאמין במציאת כולה בתמונה בעוזה. בכל זאת יחפוץ
לבנו לדעת מענייניהם יסוד נכון למען לא יסתר לנו שום ספק.

בהחלה נדבר מן החושים וממהותם שונות. הן דעתנו
נוטה להאמין במציאת דבר חוצה לנו על ידי התפעלותיו
בחושינו, אבל הלא רואינו כי גם החושים מטעים לפעמים,
כי כמה פעמים יקצו תוקנו להאמין בנושא אחד מהמחוות,
שהוא לנגד עינינו, ולסוף מבחנו מבינים שהמחוות ההלו לא
היו רק דמיונות, ואין להם ענין חוץ למחשבתנו. והיו
הרהורים, וחלומות, ורעיונות שוא, ושמם הנאה להם הוא,
מציאת הגיוני, ואינם לא ירחו ולא ימלאו כעצם בשום מקום.
למען כאר מעלינו הספק הזה עורגלנו לאחוז בדרכים
הללו. בהחלה נבחנו רואים על הסכמת חושים שונים.
כאשר ירבו החושים הנותנים עדות על ישות עצם מה, כן
התאמץ אמונתנו בו. דרך משל: תכני רואה דמות שושנה
אחת, ואותו בא ומשמשה ומביאה אל אפי ואריח, אז אשר

משמשי

משמתי והרחתי כמה פעמים בעלם אשר לו אין שומא .
ואתן אם לבי להתבונן בדבר הזה במרחקים שונים , במלנים
שונים , על ידי המלטות שונות , אשר ידעתי מהן משמנים
מחזות החושים . ואוסף לחקור על דברים הנרגשים בחוש
הראות בעד המים , על ידי האויר , על יד כלי הבעה
המגדילים והמקטינים ; ואחקור על דברים הנרגשים בחוש
השמע ע"י כלים המחזיקים או המחליפים את הקול , ואבית
הדברים הנרגשים בחוש המשוש על חלקים שונים מחלקי גופי ,
ואתבונן על התפעלותם אשר יפעלו בי בעניינים שונים הלז ,
ואגדיל הסוד מאשר היינו שום שכפם . ואחקור עוד על
התפעלות המוחשים הלז בחושי ולולו . וכאשר אתרבה להסכימה
בכל זה כן נוסיף להתמין במליצותם החולית , וכאשר רבה
ההתנגדות כן ירבה הספק , וכן תוסיף למרנו שהמחזות
החושות אשר ידענו , הינם כי אם מחשבות ריקות ואין ממש
בהם חוזה לנו .

ואם נתבונן לנו על תוכן הזה נוסף מליצת דבר המוחש ,
או ניחם אליו כל המתייים של חכמת הנפשי וההגיון הנודעים
לנו , נתחלה ניחם אליו כל הנשואים הסייכים להתנהגו לפי
תומן המתייים החוקים הלז , כאשר נרחיק ממנו כל התאריס
וקניניו אשר הינם סייכים לו לפי יסוד הסתירה . ועל תומן
הזה הנו עומדים משפטי המת , אשר נוסף מבוררים ע"י
המת–המלט של עדות החושים , ונשוף נחשב עמהם על פי
כללי ההנפשי וההגיון אשר נשתמש בהם , ולא על דרך אחר .
וממשפטים הללו אנחנו הולכים ועוברים אל הקצי הסכלי .
ועל יסודותם בעצמו בניני הלמוד של חכמת ההנפשי וההגיון
המשמשים [illegible] בעצם . ועוד מקירה אחרת : לפי
ההתמדה אשר שתי מחזות החושים הולכות ונשוף זאת אחר
זאת בערך העת , למשל : כאשר נתמיד לראות על מחזה
החושית א בפ מחזה החושית ב בנבדלת ממנה , כן נתחוק
להקים על התקשרות התמידית שבין שתי המחזות הלז . ותמיד
כאשר נראה מליצת החושית ממחזה א נלפה בלב בעוז על מחזה

ולפי

ב . ולפי רוב פעמים אשר רואינו שהבר אשר במראהו ובמשוכו ובטעמו דומה לחמץ , ירוה ויכלכל את גוף אוכליו , כן נחכה בבטחון גמור להביא פעולה זו מכל מוחש אשר לו דמיון לחמץ , אעפ"י שעדיין לא נעשה הנסיון ממנו , ולפי רוב פעמים אשר השתכלנו שהבר אשר לו מראה ומשוש כמו שושנה , יתן ריח בקרבנו שיין , ובטעמנו אוכלו יעניש טעם מה , כן יהיה בבטחון בנו להביא פרנסת הריח והטעם כזה מכל פרח אשר במראהו ובמשושו דומה לשושנה , ועל פי זה נתרנה מספר הכללים והיסודות אשר בשמם נהפך בחכמת הטבע ובחיבה בין אדם לרעהו ער בלי תכלית . כי נקיש ממליצת מחוז החושים לחמץ על מליצת מחוז החושים אחרת הנקשרות עמו ; לא בחוזק הבטחון הנקראים למודיים והניוניים , כי אם בפעלת הבירור אשר יעודו על עמודי החכמה הגראה לעין כל והנקראים הקש החפוש (מינדוקטיון) . והנה מיסוד הבירור הוא וממנו למחץ — המחלט הנובעה ממנו , נחקור ונדרוש יותר בפרקים הבאים . והיום הזה יספוק לי לבאר ולזקק כללי הבחי החמשיים הלא ע"פ משל הוא . הבני תוכל מאכל אחד , והוא נוקן לחכי טעם מלח , ובם החכים החוכלים אתי ירגישו הרגשה הואת , ובם למראה עינינו נחזה בו מראה מלח . ואניעו בו בכלי הבעה והנה לכל חלקיו תאר מלח , ואביאהו על השיש ובשם , כדרך כל מלח . ועתה חלפה בשם בדרישת הכי"מאה יעשה הפעולה הנקשר על פי חקי המלאכה הואת עם המלח . הבל לינני שומך את עלמו על בטחון הזה , כי בם בדרוש בפעל ע"י מלאכת הכימיאה אחר חלק אחד מבשם הזה . ואם בם הזה מלאתי אשר בשר חלקי הבשם הזה עתידים לפעול על חומר אלי , לפי נסיונות הרבים הנעשות בבר ע"י תחלעות כאן על חומרי תנות כאלה . ועל פי רוב ההסכמות אשר בחנתי ובשיתי , אלפה בבל עניני הדומים להם הסכמות כיוצא בהם , עם אחת-מחלע הרבה או מעט לפי גודל או קטן מספר העניני אשר הסכמוקיהם נודעות לי .